

Könyvajánló

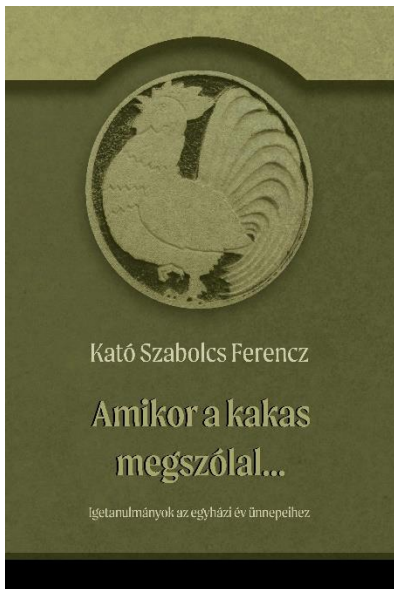
Kató Szabolcs Ferencz: Amikor a kakas megszólal...*

Igetanulmányok az egyházi év ünnepeihez

Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet – Egyetemi Műhely Kiadó

Kolozsvár, 2022 (236 oldal)

ISBN 978-606-94847-6-0

Kató Szabolcs Ferencz Amikor a kakas megszólal... könyve arra hívja fel a figyelmet, amely a keresztyén, különösen a református teológia szíve és középpontja: több időt és energiát fordítani a textusok magyarázatára, szorosabb elköteleződést tanúsítani a Szentírás iránt.

Milyen könyvet tart kezében az olvasó? Prédikációs kötetet? Homiletikai kézikönyvet? Ünnepi példatárat? Lelki olvasmányt? Mindegyik műfaj hozzáad valamit a kötethez, mégsem sorolható egyik kategóriába sem. Az alcím világosan elkülöníti magát ezektől a gyűjteményektől, amelyekkel gyakrabban találkozunk lelkipásztori szolgálatunk során. Így olvassuk: *Igetanulmányok az egyházi év ünnepeihez*. *Igetanulmányokat* Luther Márton is rendszeresen szerkesztett gyülekezeti

lelkipásztorok számára, a műfaj modern előzményeként pedig Ravasz László által alapított *Az Út* című folyóiratot említhetjük, melynek mai testvérlapja a Debrecenben újra indított *Igazság és Élet*. Kátó Szabolcs önálló kötete így illeszkedik az egyháznak azon belmissziós szolgálatához, amelynek célja – az előbb említett folyóiratokkal összhangban – megtalálni a szakmai segítségnyújtás lehetőségeit, teológiai igényességgel és gyakorlati elkötelezettséggel.

A segítségnyújtás viszont akkor hatékony, ha valódi szükségekre irányul. A szerző így ismeri fel, hogy az erdélyi lelkipásztori szolgálat neuralgikus pontja a három sátoros ünnepünk és a körülöttük megsokasodott tennivalók, amikor gyors számítás szerint 10 nap alatt legalább 14 szószéki igehirdetést kell az adminisztráció és különféle ünnepélyek mellett előkészíteni és elvégezni. Simone Weil mondja: *amikor túlságosan kimerültek vagyunk, igazi szavakra van szükségünk*. Ebben a

* A Kolozsvári Protestáns Teológia Intézetben, 2022. november 22-én tartott könyvbemutatón elhangzott ismertető rövidített változata.

kötetben igaz szavakra, tiszta forrásra, desztillált teológiára találunk. Egy valódi oázis a zsúfolt, elsvatagosító munkamenetben.

A kötet 16 igetanolmányt tartalmaz, ünnepenként 5-5 textus kerül feldolgozásra. A kanonikus sorrendbe szedett, szabadon választott textusok lazán kapcsolódnak egymáshoz, így hagyva teret a szabadabb, akár a gyülekezetenként változó igehirdetési tervhez igazodó használathoz. Az utolsó fejezet egészen különleges abból a szempontból, hogy az úrvacsora szereztetési igéjét, azon túl a méltatlankat porolja le, vagyis magyarázza, utána pedig az ünnepkörökhöz kapcsolódó ágendás beszédek sorakoznak.

Az ujjhegyre szedett textusok közül 6 ószövetségi, 9 pedig újszövetségi. Kató Szabolcs ebben a válogatásban üdvtörténeti szempontokat érvényesít: *Isten megváltó munkájáról a teljes Írás bizonyosságot tesz*. Az Ószövetség nem pusztán példatára a keresztyén igehirdetésnek, bár sátoros ünnepeinken gyakran a lekción szerepében ki is merül annak jelentősége. Hogyan prédikáljunk karácsonykor, húsvétkor, pünkösdkor ószövetségi textusok alapján, ill. milyen ÓSZ-i textusok lehetnek relevánsak meghaladva a sematikus, beidegződött ígélet és beteljesedés, törvény és evangélium modelleket? Nos, ezért is érdemes kézbe venni ezt a könyvet, hiszen a szerző válla mögöl megleshetjük, hogy az exegézis és teológiai mérlegelés mentén milyen applikációs lehetőségek nyílnak meg az ÓSZ és USZ határán. A textusválogatás a Biblia műfaji sokszínűségét is feltárja. A 16 tanulmány között találkozunk próféciákkal, vitabeszédekkel, nemzetségtáblázattal, születéstörténettel, mint lábjegyzettel, teofániával-epifániával, a levélirodalom liturgikus formulával, szövegeivel, apokaliptikával kétszer is.

A fejezetek azonos, szabályszerűen ismétlődő struktúra alapján rendeződnek: így követi egymást a textus megjelölés – a perikópa saját fordítása – exegetikai feldolgozás – vázlat – prédikáció. A sajátos szerkezet túlmutat önmagán azáltal, hogy függetleníti magát az ismertebb iskolai módszerektől.

Sejtésünk szerint Kató Szabolcs esetében a megújulásnak, teológiai fejlődésének útja vezetett ide, hogy a *kutatni – megfigyelni – hirdetni* teológiai programhoz egy szakmailag reflektált, testhez álló metódust társított. A módszer és teológia kapcsolatának képlekenységét konkrétan is szemlélhetjük az alegységekben, például a perikópa exegetikai feldolgozásában. Fejezetről fejezetre haladva tapasztaljuk, hogy ahány textus, annyi féle exegézis születik. Az írásmagyarázat tudományterületének valamennyi paradigmaváltásai szélében-hosszában felismerhetők. A karácsonyi ünnepkör erre jó példa. A Numeri 24 kapcsán előtérbe kerülnek a Bálám-portré *szövegkritikai* kérdései valamint a csillag motívum miatt *hatástörténeti* elemzések, a mikeási prófécianál a bibliai szöveg fejlődésének folyamatába láthatunk be a *kompozíció- és redakciókritika* által, mi mindent jelent egy ókori szöveg rekonstruálása. Hadd jegyezzem meg, hogy ennél a fejezetnél különösképpen is feltárul Kató Szabolcs rekonstruáló virtuozitása, melyben az ókori Közel-Keletről szerzett széleskörű tudására és nyelvi jártasságára támaszkodik. A mátéi textusoknál az *irodalomkritikai* elemzések lesznek dominánsak, amelyekből kidomborodik a nemzetségtáblázat és a születéstörténetek műfajának értelme és szerepe egykor és ma; a római textusnál pedig szinte jelzésértékűen egymásba

szövődnek a *diakron* és *szinkronikus* vizsgálódások egész arzenálja akkor, amikor a műfaj, címzettek, Pál apostol személye kiegészül az evangélium és az ÓSZ viszonyának tárgyalásával. A húsvéti ünnepekör jelentősége abból a szempontból kimagasló, hogy kiemelve, egymás mellé helyezve a magyarázatokat a feltámadás biblikai-teológiai mérlegelését nyújtja. Egy temetési istentisztelet előkészítésében hasznos olvasmánynak számít, ahol homiletikai impulzusokra is szert tehetünk. A tartalomjegyzékből is kitűnik: Kató Szabolcs *nehéz textusokra szakosodott teológus*. A szöveg iránti mély tisztelete és alázata mutatkozik az értelmezés nehéz keresztjének hordozásában. A továbbiakban az igehirdetői habitusáról ejtünk szót.

1. A prédikáció tartalma összhangban áll az exegetikai mérlegeléssel, nem jelennek meg olyan újszerű elemek, kilógó gondolatkörök, amelyek korábban nem lettek volna tárgyalva. Így lesz az igetanulmány egy szerves egésszé, organikus képződménnyé, amelynek kezdetében ott a vég, és a végben a kezdet. A tartalom kibontása mozzanatról mozzanatra halad. Ezzel az igehirdető a 21. század helyelközzel figyelemzavaros igehallgatóihoz igazodik.

2. A kötet példamutató abban, hogy a közérthetőségre törekedő nyelvezet is hordozhat esztétikai impulzusokat: úgy a magyarázatok, mint a prédikációk szabatos, ékes, választékos magyar nyelven, irodalmi igényességgel íródtak.

3. A prédikátor beszéderejét növeli az, hogy széleskörűen használja a stílus-eszközöket, lélektani és retorikai kompetenciákkal összeszedetten, eredetien (pl. „placebo Lélek”, „történelem kifoszlott sarkai”, „környezetünk vasabroncsként fog magába”), szépirodalmi adalékokkal (Tamási Áron, Reményik Sándor, Pilinszky János, Ady Endre), fegyelmezetten ír, mint aki az eke szarvára tette kezét.

4. A szerzőt az exegézis során úgy ismertük meg többek között, mint aki a 70 próféta kiválasztásában Mózes számlálóbiztosa, Jeruzsálem romjain botorkázó kárszakértő, a farizeusok és szaduceusok feltámadás-konferencia moderátora, az őssevest kavaró kukta, vagy Jézus kulacsából kortyolható elepedt vándor. Benne él a történetekben, és a történetek benne élnek. Az exegeta nemcsak tudományos, hanem egzisztenciális kapcsolatban áll a bibliai szöveggel. Az igehirdetéseiben pedig úgy mutatkozik, mint aki a boldogsághajszoló, a múlandóságtól szenvedők, a világtól megcsömörlöttek, a feltámadástól félők, a hinni akarók, az úrvacsora szentségétől megremegők tanítványtársa. Így nemcsak a textus embere ő, hanem hallgató a hallgatók között.

5. A prédikációk bevezetői rendszerint meglepő elemet tartalmaznak. Hogy melyikben mi lesz a meglepő, az valójában kiszámíthatatlan, vagyis igen változatos. Honnan ered ez az inspiráltság? Talán éppen onnan, hogy nemcsak a textusokat, hanem a világunkat is folyamatosan exegetálja. Igihirdetéseit ezt a világra néző kíváncsiságot ébresztik fel bennünk, némi lelkifurdalás keltéssel. Így válik a sötétség és világosság mezsgyéjén, a hajnalban megszólaló és a könyv borítóját szegélyező kakas a szerző *alteregójává*.

Éles Éva (Katona/Debrecen)